

Rasanpassad Avelsstrategi
för
Bayersk viltspårhund

Innehållet är ett förslag till RAS för bayersk viltspårhund och är alltså inte ett färdigt dokument. Förslaget har skickats ut till medlemmar i SvSHK och läggs även ut på klubbens hemsida, www.svshk.org, där eventuella ändringar förs in efterhand. Mer om RAS finns att läsa på SKKs hemsida www.skk.se

Den som vill diskutera förslaget och/eller har synpunkter är välkommen att kontakta Eva Larsson på telefon 0661-108 58 eller via mail eva_svshk@hotmail.com.

AVELSSTRATEGIER BAYERSK VILTSPÅRHUND

INLEDNING

Svenska Schweisshundklubben (SvSHK) förverkligar sina syften bl.a. genom att

- Väcka intresse för och främja avel av mentalt och fysiskt sunda, bruksmässiga, jaktligt och exteriört fullgoda hundar.
- Informera och ge kunskap om schweisshundarnas fostran, utbildning och vård.
- Bevaka och arbeta med frågor som har ett betydande allmänt intresse för hundägaren och hundägandet
- Skapa och vidmakthålla bra relationer mellan omvärlden och hundägaren och hundägandet.

Avel och uppfödning skall ske i överensstämmelse med djurskyddslagstiftningen och Svenska Kennelklubbens grundregler och avelspolicy samt de rasspecifika hälsoprogram som utarbetats.

SvSHK har dessutom utarbetat riktlinjer som stöd för avelsarbetet, bl.a.

- En bred avelsbas skall eftersträvas vilket leder till större genetisk variation
- Stor hänsyn skall tas till avelsdjurens hälsa, rastypiska, jaktliga och mentala egenskaper
- Avelsarbetet skall leda till långsiktigt hållbara rashundar

Bakgrund till Rasspecifik avelsstrategi (RAS)

Hundar och hundavel är utsatta för granskning från många håll. Europarådet presenterade 1987 en konvention om hållandet av sällskapsdjur och avel av desamma. Här framhölls vikten av en långsiktig sund och genetiskt hållbar avel, som inte leder till defekta och sjuka djur. Från samhällets håll har man även på andra sätt påtalat vikten av en sund avel, t.ex. Djurskyddslagen och Djurskyddsförordningen. På Svenska Kennelklubbens Kennelfullmäktige 2001 fattades beslut om, att för varje hundras ska finnas en s.k. rasspecifik avelsstrategi. Uppdraget att utforma dessa lades på specialklubbarna.

Den enskilda uppfödaren och ägaren till avelshunden är dock alltid ytterst ansvarig för rasens framtid. För att uppfylla SKKs och SvSHKs avelspolicy behöver den enskilda uppfödaren både allmänna kunskaper om avel, men även fakta om avelsdjuren så att den planerade kullen kommer att hamna så nära målen i avelspolicyn som möjligt.

RAS är en handlingsplan för aveln inom en specifik ras, SKKs avelspolicy anger målen, strategin beskriver vägen dit.

Framtagande av RAS för bayersk viltspårhund (BGS)

Faktauppgifter till RAS för bayersk viltspårhund har hämtats från SKKs Rasdata och Avelsdata, DogWeb NKK, Hundeweb DKK, Koiranet FKK, dataprogrammet LatHunden, FCIs rasstandard, Agrias och Folksams försäkringsstatistik, Särtryck HundSport nr 3/85, domarkritiker utställningar 1994–2006, medlemsenkät 1997 och 2003 samt uppgifter från enskilda hundägare.

HISTORIK

Genom århundradena har människan brukat och litat på hunden som en ovärderlig hjälp vid alla jaktformer. Under medeltiden, som var de stora jakternas glansperiod, var jakt-hunden högt värderad. När man granskar bestämmelserna i de gamla bayerska lagarna, upptäcker man att det redan den gången fanns en rad olika hundraser. Dessa lagar omnämner bl.a. en "Spurihunt" om vilken det sägs, att den förd i en lång rem, visar jägaren var viltet har stått, en "Leithunt" som arbetar på motsvarande sätt och en "Bracco". Från detta ord är "Bracke" (stövare) avlett. Fram till begynnelsen av det 18:e århundradet och kanske ännu längre fram, gick varje form av schweisshund under benämningen "Bracke". Sålunda kallades den Bayerska viltspårhunden för en Gebirgsbracke (bergsstövare) ända fram till den andra hälften av det 19:e århundradet.

Efterhand som skjutvapnen blev allt bättre blev jakten mera specialiserad och man fick behov av olika typer av hundar. Man avlade den gången mindre (om över huvud taget) på exteriör, utan man lade stor vikt på att hundarna hade nödvändig storlek, snabbhet, skarphet och naturligtvis enligt benämningen på de hundar som var ämnade till att eftersöka viltet – en utomordentlig näsa.

Som en följd härav hade man redan under medeltiden framavlat en lätt schweisshundtyp, en hund, som senare skulle återuppstå som den Bayerska viltspårhunden. I ett dokument från klostret Tegernsee av den 18 juni 1419 vet vi att klostret fick en hanhund av greve Törring, som på den tiden hade en välrenommerad uppfödning av schweisshundar. En hund som, beskrivs det, fick ett stort inflytande på och därigenom förbättrade klostrets avel. Redan i slutet av det 14:e århundradet och i begynnelsen av det 15:e, var greve Törring vida berömd för sin uppfödning av schweisshundar. En av hundarna från grevens linjer är avbildad i ett dokument från 1589, och om man bortser från några vita fläckar, så kunde modellen lika väl vara en Bayersk viltspårhund. Aveln av lättare schweisshundar, anfäderna till våra dagars Bayersk viltspårhund, är alltså urgammal. Vad som är särskilt intressant är att man födde upp schweisshundar i alla skikt av samhället. Schweisshunds-avel förekom både på gårdar och i adelns borgar såväl som i de rika klostren. Man måste för övrigt uppskatta klostren för att allt som de satte igång med blev genomfört systematiskt och effektivt – således även hundaveln. Ingenstans blev det värvat mera om jakt, jaktliga traditioner och icke minst jaktetik och jaktmoral än i de bayerska klostren i bergen. I och med sekulariseringen (indragning av kyrkans egendom) som drabbade klostren, upphörde jakthantverket delvis med att existera och därmed också den tillhörande aveln av ädla schweisshundar. I det 17:e och 18:e århundradena sinar de historiska källorna vad beträffar schweisshundarna nästan helt.

Något rikare flödar de igen i det 19:e århundradet. Således vet vi att furstarna Thum och Taxis år 1812 använde och uppfödde en lätt schweisshundliknande hundtyp som enbart blev använd till schweisshundarbete. Under åren därefter blev det förmodligen drivet en mycket intensiv avel av schweisshundar. I några skrifter "Framskaffande av schweisshundar till de kungliga jakterna" från det kungliga bayerska forstkontoret i Tegernsee framgår det att det furstliga reviret Thiergarten vid Regensburg under hösten 1858 fick ett koppel schweisshundar (hanhund och tik) till hovjaktförvaltningen. Bägge djuren var svarta med gula tecken. Vid en senare leverans var hanhunden gul/röd, tiken åter svart med gula tecken. Antagligen har det för dessa hundars vidkommande rört sig om ren prestationsavel utan kynologiska överväganden och man kan även förmoda att dessa linjer av och till har fått tillfört nytt blod från mer eller mindre tillfälliga hundar. Under 1850 och -60 talet blev många bayerska revir, bl.a. Rosenheim, Tegernsee, Karlstein, Kreuth, Margartstein, Reichenhall, Ruppolding och Zell, utrustade med en lätt typ av schweisshund från det Taxiska reviret Tiergarten. Genom dessa leveranser till de skilda bayerska reviren utövade den Taxiska hovjaktförvaltningen det väsentligaste inflytandet på vår ras och gjorde samtidigt rasen en stor tjänst. P.g.a. att dessa hundar blev placerade i skilda bayerska revir fick också skogs- och jaktfunktionärerna i dessa områden lära känna denna hundtyp. Detta i sin tur medförde att skogsfogde- och

jägarfamiljen Hohenadl under åren efter 1848 bedrev en, på ett högt plan, jaktligt orienterad uppfödning av bergsschweisshundar. Likaså skogsfogdefamiljen Krembs, vars avelsmaterial många gånger fick tillfört nytt blod från familjen Hohenadls linjer. Utbytet, som även kan ha gått i motsatt riktning, har haft en stor påverkan på våra nutida bayrare. Också friherre von Kargs hundar härstammar ursprungligen från familjerna Hohenadls och Krembs linjer.

Man skall ej heller glömma att det redan före 1848 och fram till slutet av 1880-talet fanns i benediktinerklostret Admont en särskilt fin stam av lätta schweisshundar som i typ var mycket lika dagens. Avkommor efter denna linje har efterhand spridit sig över de steierska och salzburgska bergstrakterna. I en historisk tillbakablick som denna är det särskilt en person som man ej kan förbigå, nämligen Joseph friherre till Karg-Bebenburg. Friherre von Karg samlade olika härstamningar och de spridda resterna av den s.k. Gebirgsbracken till en enhetlig ras av Bayersk viltspårhund. I och med friherre von Karg inleddes en ny era för rasen eftersom han lade grunden till en målmedveten renavel av rasen.

För ca 100 år sedan höll "Süddeutsche Verein", en jaktkynologisk förening, en hundutställning i München. En hanhund och en tik av den lättare schweisshundtypen ställdes ut som "ras – provdjur" Hundarna blev premierade och en rasstandard upprättades. I samband härmed ansökte föreningen, på grund av att det var möjligt att dokumentera hundarnas härstamning flera generationer tillbaka, till delegaterna från "Deutschen Hundestammbuch-Kommision" om att erkänna dessa hundar som en självständig ras med stambokföringsrätt.

Den 29 maj samma år höll "Deutschen Hundestammbuch-Kommision" möte i Berlin under ordförandeskap av greve Waldersee. Süddeutsche Verein representerades av Otto Grashey, redaktör för "Deutschen Jäger", något som säkert medverkade till att ansökningen beviljades av kommissionen.

Enligt gällande bestämmelser för registrering av hundar i den tyska hundstamboken, hundarna skall vara premierade o.s.v., blev hanhunden "Hirschman L" ägare friherre von Karg och tiken "Diana" från Süddeutsche Verein upptagna i den tyska rasstamboken. Som benämning på rasen valde kommissionen, efter förslag av greve Waldersee, namnet "Bayerische Gebirgsschweisshund" till skillnad mot den tyngre hannoveranska schweisshunden. Härmed blev den Bayerska viltspårhunden erkänd som en officiell ras. Man hade således skapat en speciell schweisshundras för att arbeta i bergsområden. Ägarna och uppfödarna blev erinrade om, att de, nu när rasen var officiellt erkänd, borde fortsätta sin avel i enlighet med klubbens (Süddeutsche Verein) principer. D.v.s. att man i första hand skulle avla efter ett högt bruksvärde och att undvika att korsa hundarna med andra raser. Föreningen gjorde sitt till för att uppmuntra uppfödarna och arrangerade bl.a. utställningar så att särskilt framstående exemplar av rasen blev premierade. Åren efter det officiella erkännandet av rasen arbetade föreningen hårt med att stödja uppfödarna och att sprida kunskap om Bayersk viltspårhund.

Friherre von Karg hade vid denna tidpunkt inte bara de bästa hundarna utan genom att granska de skilda blodslinjerna, exteriörer och jaktliga egenskaper lyckades det honom också att stadigt förbättra sin avel. Efter att ha ingått samarbete med två andra klubbar, den första grundad 1899 och den andra 1905 av von Bodenbeyer resp. Gustav Volkmar, grundade man äntligen år 1912 den nuvarande tyska klubben för Bayerska viltspårhundar. Från och med nu blev arbetet effektiviserat och målmedvetet. Efter många års arbete av "Klub für Bayerische Gebirgsschweisshunde 1912 e.V." har rasen nu erhållit stor erkänsla för sina framstående egenskaper som viltspårhund.

Artikel av Gustav Volkmar och publicerad i Chronik 1912-1987 för Klub für Bayerische Gebirgsschweißhunde 1912 e.V.

Bayersk viltspårhund i Sverige

Den 2-3 oktober 1982 träffades ca 30 st intresserade ägare av bayersk och hannoveransk viltspårhund på Ekenäs Herrgård utanför Flen. Där bildades då en intresseförening för "de röda hundarna". Inbjuden gäst var genetikern Lennart Swenson som gav oss goda råd för kommande avel i en extremt liten rasgrupp. Svenska Schweisshundklubben bildades den 18 juni 1983 på Lövsta Herrgård i Uppland i närvaro av ca 20 personer. Klubben var från 1985 ansluten till Svenska Bassetklubben, bl.a. för att få anordna officiella prov, men år 1995 fick SvSHK egen klubbstatus (SKK/CS beslut 950223).

När de första bayerska viltspårhundarna kom till Sverige är oklart. Med säkerhet känner vi till att ett flertal bayerska viltspårhundar importerades från Österrike 1967 och som har lämnat jaktligt och exteriört sett goda avkommor. Dessa importer lever än idag kvar i flera av nu levande hundars anor. Ett stort utbyte har skett med broderlandet Finland, som hade bayrare med tjeckiskt ursprung men även österrikiskt. Även dessa förekommer flitigt i dagens hundars anor. På 70-talet skedde importer från Finland, men framför allt på 80-talet då t.o.m. hela kullar togs in, närmare bestämt 24 individer. Vidare på 80-talet skedde några importer från Tyskland (3), Österrike (2) och Jugoslavien (1). Dessa hundar har i hög grad påverkat aveln och finns med i flertalet av dagens stamtavlor. Under 90-talet har endast tre utomnordiska importer skett, men under 2000-talet har hittills flera bayrare importerats, företrädesvis från Polen.

För rasens fortlevnad är vi beroende av importer och täckhundar från utlandet som säkerställer jaktliga egenskaper och genetisk variation. 2001 begärde SvSHK anslutning till den internationella föreningen för schweisshundar "Internationaler Schweißhundverband" (ISHV). Föreningen grundades 1930 av Tyskland, Österrike och Ungern och vartefter har flera länder anslutit sig såsom Schweiz, Frankrike, Belgien, Italien, Tjeckien, Slovakien, Slovenien, Polen, och Norge.

Genom vår anslutning får uppfödare, efter förfrågan, tillgång till avelsgodkända hanar från dessa länder, d.v.s. hundar med godkänt arbetsprov på vorprüfung och hauptprüfung samt är exteriörbeskrivna på ett s.k. formbewertung. En hållbar avel förutsätter importer och ett fortsatt samarbete med de utländska klubbarna för att få tillgång till varierande täckhundsmaterial.

De krav vi ställer på avelsdjuren i Sverige är i huvudsak lägst viltspårchampionat (3x1:a pris öppen klass), lägst 2:a pris på utställning vid minst 24 månaders ålder, är HD-fria (grad A eller B) samt i övrigt friska och sunda utan kända ärftliga defekter.

POPULATION

I klubbens riktlinjer för avel står att "inavelsgraden för avelsdjuren beräknas på fem generationer och bör ej överstiga 2,5%" och att "inavelsökningen bör ej överstiga 0,5% per generation". En hög inavelsgrad innebär ökad homozygoti (dubbling av gener), vilket medför att gener förloras och man kan få en rad andra negativa effekter. Vid en måttlig inavelsstegring är riskerna att stammen drabbas av allvarigare genetiska störningar rätt begränsad.

Genetiker förespråkar att ett enskilt djur under sin livstid ej skall bidra med fler avkommor än max 25% av ett normalårs registreringar i små populationer. Det skulle i gynnsamma fall innebära maximalt 10-12 valpar för rasen. Det finns en begränsning satt i riktlinjerna till max tre normalkullar innebärande ca 20 valpar efter både hanhund och tik vilket då vida överskrider det genetiker förespråkar. Antalet barnbarn bör då bli det dubbla, ca 40 om vi utgår från 20 avkommor, eftersom varje hund ju alltid har både far- och morfäder. Vid en beräkning från 1990 visar att 3 hanhundar och 4 tikar bidrar med mer än 40 barnbarn, som högst 74 barnbarn.

Låg inavel i en enskild planerad parning kan ändå vara olämplig. Orsaken kan vara att t ex de gener hanhunden bär redan finns talrikt representerade bland stammens tikar, d.v.s. hanhunden är närbesläktad med övriga tikar i rasen. Om han då används i avel för man ut ännu mer av samma gener som redan finns, oberoende om den enskilda parningen råkar visa låg inavelsökning för den aktuella kullen. De långsiktiga effekterna blir en oönskad inavelsstegring i rasen som helhet när avkomman sedan används i avel. Det är skillnad på *kortsiktig* avelsplanering, där hänsyn enbart tas till den enskilda kullen, och planering som ser till en *långsiktig* verkan på hela rasen av varje genomförd parning. Parningsbeslut har effekter på rasens framtida vitalitet och hälsa. (Beräkningar görs i programmet LatHunden)

Rasens reproduktionsförmåga är mycket god, inga tikar går tomma och vi kan inte notera problem i samband med parning, dräktighet och valpning. Kejsarsnitt har förekommit endast tre gånger enligt Agrias statistik åren 1995-2004.

Under åren 1987-2006 har registrerats 99 kullar med 656 valpar, 324 H + 332 T, vilket i genomsnitt gör 6,6 valpar per kull (som lägst 1 och som högst 13).

Registreringar/kullar, Valpar per kull, Genomsnittlig inavelsgrad %, Import/Export

	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
Reg SKK / kullar	46 / 7	31 / 5	40 / 7	37 / 7	47 / 6	32 / 5	13 / 3	41 / 7	25 / 4	21 / 3
Valpar per kull	6,6	6,2	5,7	5,3	7,8	6,4	4,3	5,9	6,3	7,0
Genomsn. i-grad	4,6	2,4	1,2	3,8	2,4	4,5	2,0	3,0	4,2	3,0
Import / Export	1 / 6	- / 4	- / 8	- / 17	- / 9	- / 4	1 / 1	- / 6	6 / 1	- / 2

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Reg. / kullar	16 / 3	11 / 2	27 / 3	49 / 7	40 / 5	38 / 5	41 / 7	38 / 5	30 / 4	33 / 4
Valpar per kull	5,3	5,5	9,0	7,0	8,0	7,6	5,9	7,6	7,5	8,3
Genomsn. i-grad	1,5	1,6	3,5	2,2	3,0	0,9	1,0	0,7	0,9	0,9
Import / Export	3 / 1	6 / -	4 / 1	2 / 4	2 / 15	2 / 6	2 / 5	- / 2	1 / 1	3 / ?

Under åren 1987-2006 har **importer** skett från Norge 19, Danmark 2, Finland 1, Tyskland 1, Österrike 1, och Polen 9. De norska importerna har egentligen inte bidragit med nytt genetiskt material eftersom vi då återfått våra svenska linjer.

Under samma period har **exporterats** totalt 93 hundar fördelat på Norge 63, Danmark 20, Finland 3, Tyskland 4 och USA 3 hundar.

Individer använda i avel mellan åren 1990-2006

Antal olika tikar resp. hanar använda i avel ett visst år (år = födelsedatum för kull).

	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	00	01	02	03	04	05	06	Tot
Kullar	7	6	5	3	7	7	3	3	2	3	7	5	5	7	5	4	4	80
Tikar	7	6	5	3	7	7	3	3	2	3	7	5	5	7	5	4	4	50
Hanar	6	6	5	3	5	4	3	3	2	3	6	4	5	7	5	4	3	49

Population i övriga Norden, registreringar åren 1997-2006

Norge: Under perioden har fötts 35 kullar med 206 valpar, i genomsnitt 5,9 valpar/kull. 11 importter har gjorts, flertalet från Sverige. (DogWeb)

Finland: 42 valpar i 8 kullar har fötts, i genomsnitt 5,3 valpar/kull. Få hundar har importerats, endast tre 2003. (Koiranet)

Danmark: 4 kullar har registrerats med 29 valpar, i genomsnitt 7,3 valpar per kull. Under perioden har 23 hundar importerats, framförallt från Polen och Sverige. (Hundeweb)

Övriga Europa: Ingen statistik betr. födda kullar finns f.n. att tillgå.

Mål

- Att på lång sikt bredda avelsbasen och öka den effektiva populationen.
- Att bibehålla en fortsatt låg genomsnittlig inavelsgrad och sträva efter att inavelsgraden i varje enskild parning helst ej överstiger 2,5%.
- Att maximera antalet avkommor efter enskild individ till ca 20 och antalet barnbarn bör då ej överstiga det dubbla antalet.

STRATEGI

- ✓ Att öka kunskapen om avel och uppfödning i små populationer genom anordnande av träffar och inbjuda någon gästföreläsare i ämnet.
- ✓ Fortsatt samarbete med de utländska organisationerna inom ISHV och verka för att nya blodslinjer tillförs den svenska populationen.
- ✓ Att i avel använda så många obesläktade individer som möjligt.

HÄLSA

HÖFTLESDYSPLASI (HD)

Höftledsdysplasi är en felaktig utveckling av höftleden och ger förr eller senare upphov till broskförslitningar i leden varför benpålagringar snart uppstår. Arvsgången är polygen vilket innebär att många gener samverkar för att defekten skall uppstå. I avelsarbetet måste då hänsyn tas till *hela* släktbilden och på förekomsten av HD i familjen.

Fr.o.m. 2000-01-01 tillämpas en HD-gradering som är anpassad till det internationella avläsningssystemet vilket underlättar en jämförelse av resultaten i olika länder. Gradering: A = Normala höftleder, B = Normala höftleder, C = Lindrig dysplasi, D = Måttlig dysplasi, E = Högradig dysplasi.

HD-resultaten registreras centralt i SKK och hunden skall vara ID-märkt och minst 12 månader gammal för att resultatet skall bli officiellt.

SKKs Hälsoprogram

- Båda föräldradjuret skall vara höftledsröntgade och ID-märkta för att avkomman skall registreras i SKK (1987-01-01).
- Det är ej förenligt med SKKs grundregler att i avel använda individ som är behäftad med HD (SKK/AK-beslut 1995-08-16).
- Om uppfödare använder HD-belastade djur i avel beläggs avkomman med avelsspärr som ej kan borttagas (2000-01-01).

Under åren 1987-2005 har 277 av 560¹ hundar röntgats (49,5%) och 15,5% är behäftade med HD-fel. Andelen röntgade har minskat från år 2003 och understiger nu 40%.

Gamla systemet

Föd-år	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998
u.a.	20	10	20	7	19	10	10	14	13	5	10	6
Grad 1-3	1	3	2	2	2	2	1	3	1	3	-	-

Nya systemet

Föd-år	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Grad A-B	2	1	-	3	3	10	21	14	12	11	9	3
Grad C-E					2	3	8	-	4	3	2	1

U.a. 144, grad A 39, grad B 51, grad 1 17, grad C 18, grad 2 3, grad D 3, grad E 2.

¹ Baserat på verkligt antal individer, + importer och - exporter, vilket utgör 63 färre djur än de registrerade.

HD utveckling i 5-årsperioder

Reg.år	Antal kullar	Antal reg.	Verkl. antal	Antal röntg.	HD-fel %	Grad						
						ua	I	II	A	B	C	D-E
1985-1989	28	171	152	93	9,7	84	8	1				
1990-1994	28	170	134	72	13,9	60	8	2	2			
1995-1999	15	100	114	60	15,0	34	4	-	7	10	5	
2000-2004	29	206	182	85	20,0	-	-	-	29	39	12	5
	100	647	582	310	14,5	178	20	3	38	49	17	5

Som framgår av tabellen har andelen HD-belastade hundar ökat under den senaste 20-årsperioden och orsaken är troligtvis en flitigare användning av utländskt hundmaterial. I vissa länder, främst de forna öststatländerna, är man inte så benägna att t.ex. HD-röntga hundar varför det är okänt för oss hur det ser ut i familjebilden.

Norge: Av 355 registrerade hundar åren 1986-2005 är 148 röntgade (41,7%) - grad A-B 132, 89,2%, grad C-E 16, 10,8%. För avel krävs HD-fria föräldradjur. (DogWeb).

Danmark: Av 112 DK-registrerade hundar är 30 röntgade, varav A 11, B 11, C 6, E 2 = 26,7% HD-belastade (hundeweb).

Finland: Ytterst få hundar röntgas och avel sker även på HD grad C.

Tyskland: Till avel används huvudsakligen hundar med grad A och B men även C (leichte HD) kan förekomma.

MÅL

- Att som långsiktigt mål verka för en ökad andel HD-röntgade individer till minst 50%.
- Att om möjligt minska andelen HD-belastade individer.

STRATEGI

- ✓ En kontinuerlig och ökad information om HD-läget i rasen t ex i klubbtidning, hemsida.
- ✓ Informera valpköpare om vikten av att HD-röntga (ett uppfödaransvar?)
- ✓ I avel undvika kombinationer med grad B hos båda föräldradjuren.

ARTROS (AD)

Totalt är 47 hundar röntgade fr.o.m. 1990 och samtliga är utan anmärkning. Defekten upplevs inte som ett problem i rasen.

NEDSATT SKÖLDKÖRTELFUNKTION (HYPOTYREOIDISM)

Sköldkörteln (tyreoidea) producerar hormoner som reglerar ämnesomsättningen i kroppen. Vid en underfunktion producerar körteln för litet av hormonet tyroxin (T4), vilket påverkar de flesta funktioner i kroppen. Produktionen av tyroxin regleras av hormonet TSH som bildas i hypofysen. Hos hundar med hypotyreos produceras höga nivåer av TSH i ett försök att stimulera produktionen av sköldkörtelhormon. Lågt T4 och högt TSH stöder därför diagnosen hypotyreos. Kliniska symtom utvecklas långsamt och de vanligaste symtomen är bl.a. trötthet, frusenhet, viktökning, håravfall, hudproblem, infektioner m m. Diagnosen erhålls genom blodprov och behandlingen sker med syntetiskt tyroxin dagligen livet ut. Sjukdomen är vanligare inom vissa raser varför en ärftlig disposition inte kan uteslutas.

Första kända fallet rapporterades in 1989. Ett examensarbete resulterade i att 65 bayrare, ca 20% av den beräknade stammen, ingick i en blodprovs- och enkätundersökning. Mellan 1988-1993 hade minst 12 bayrare insjuknat, men fler visade symtom och undersöktes aldrig av veterinär. Flertalet av de sjuka hundarna var nära släkt med varandra.

Ett internt hälsoprogram infördes 1995 beträffande avelsdjuren: ▪ att utesluta sjuka djur ur avel samt de som lämnat sjuk avkomma (anlagsbärare) ▪ att inte kombinera "risklinjer" ▪ att rekommendera äldre hanhundar.

Så småningom infördes krav på blodprovsanalys på avelsdjuren och i de nu gällande riktlinjerna för avel skall avelsdjuren, även utländska, testas inför parning och ha godkända värden för T4, TSH samt TgAA och provet skall ej vara äldre än 1 år.

Till dags dato har vi ca 27 kända fall av hypotyreoidism, men i flera fall i kombination med andra sjukdomar. Enligt försäkringsstatistik förekommer hypotyreos under senare år men en minskning har skett genom klubbens avelsåtgärder.

MÅL

- Bibehålla en fortsatt låg andel sjuka djur.

STRATEGI

- ✓ Att till avel endast använda individer som vid provtillfället uppvisar värden inom referensområdet för T4, TSH och TgAA.

EPILEPSI/EP-LIKNANDE ANFALL

Sedan 1984 har inrapporterats 20 individer med EP eller EP-liknande anfall. Sjukdomen är komplex och andra bakomliggande orsaker kan förekomma. EP finns i flera fall i kombination med andra sjukdomar. Till avel rekommenderas ej djur som själva är sjuka eller som lämnat sjuk avkomma.

NAVELBRÅCK

Navelbräck är vanligt förekommande men är oftast av mindre art och dessa har ej särskilt beaktats i avel.

ÖVRIGA DEFEKTER

Enkät 2003: Av 103 enkätsvar anser 90 st (87%) att hunden är frisk och 7 st ej är frisk. De sjukdomar som rapporterats är bl.a.: Epilepsi/kollaps/kramp 5 varav 1 avlivad, nedsatt sköldkörtelfunktion 4 (varav 1 med borrelia), stafylokokker 1, furunkulos 1, öroninflammation/-problem 4, tonsillit 2, livmoderinflammation 1, juvertumör 1.

Får hunden vara frisk och oskadad är det inte ovanligt att den blir 12-14 år gammal.

I Agrias skadestatistik åren 1995-2004 över liv och veterinärvård finns 266 registrerade skadefall varav ca 45 kan betraktas som olycksfall. 2003 flyttades rasen från rasgrupp 2 till 4, vilket tyder på en negativ utveckling av hälsa. Främst kan man notera (oavsett ärftlighet) epilepsi, hypotyreos, olika problem med hjärta, njurar och urinvägar, pyometra, juvertumörer, leukos, öronproblem, furunkulos m.fl. hudåkommor.

I Norge uppger man förekomst av hypotyreos, epilepsi, hjärtsvikt, en speciell typ av muskelförtvining samt HD.

MENTALITET

Enligt rasstandarderna skall rasen vara lugn och jämn till humöret, tillgiven sin ägare men avvaktande gentemot obekanta. Den skall vara stabil, självsäker, oförskräckt och lättfostrad hund som varken är skygg eller aggressiv. I standarderna räknas skygghet som ett diskvalificerande fel.

MH-test: Endast 11 hundar är testade vilket utgör för få för en utvärdering och rasprofil. MH är ett standardiserat test som objektivt beskriver hundens reaktioner i 10 testsituationer med totalt 33 beteendereaktioner enl. en 5-gradig intensitetsskala.

Av **domarkritiker** åren 1994-2006 framgår att en av de mest förekommande anmärkningarna gäller bristande självförtroende och tillgänglighet.

Enkät 1998 (147 svar): 5 st upplevs av ägarna ha mentala "problem" vilket visar sig till

huvuddelen bero på överfall av andra hundar vid en låg ålder samt vildsvinskontakter.

Enkät 2003 (103 svar): 98 hundägare är nöjda med rasen som innehund, 1 är inte nöjd. Man anser den t.ex. lugn, mycket lättlärd och lydig, mycket social, barnkär, lättskött, intelligent och smart men även envis, skällig, tjuvaktig, pjoskig, överdrivet vaktig, svår att lämna ensam och gärna biter sönder saker. Mot främmande personer upplevs rasen som tillgänglig och inte särskild reserverad eller skygg. Mot barn är de öppna och många t.o.m. översvallande öppna, mycket få är skygga och reserverade.

I nya miljöer eller ovana situationer upplevs hunden som lugn och orädd, mycket få är överdrivet rädda. Mot andra hundar fungerar de flesta i rasen öppna men kan vara något avvaktande och reserverade. Ytterst få upplevs som skygga eller aggressiva.

MÅL

- Värna om de mentala rasegenskaper för att hunden skall fungera socialt och som en fungerande eftersökshund.

STRATEGI

- ✓ Information om vikten av social träning i rätt tid för att hunden kan fungera i olika miljöer.
- ✓ I samråd med hundägarna diskutera fram vilka egenskaper vi önskar på rasen utifrån standard och raskaraktär.
- ✓ Genom enkätförfrågningar till hundägarna få kunskap om rasens mentala status.

FUNKTION

Förmågan och viljan att spåra är den grundläggande egenskapen förutan inget eftersök lyckas. Rätt tränad är rasen mycket trogen det spår som den börjat arbeta med och växlar sällan över till ett annat. Bayraren är förutom en spårande hund även en ställande hund och klarar ofta även eftersök då det skadade djuret flyr undan. Första gången man släpper hunden under eftersök skall det ske efter ett djur som är så stort att hunden inte kan riva ner det, t.ex. älg eller kronvilt. Ibland, i rätt sammanhang och om omständigheterna påkallar, kan det vara nödvändigt att släppa sin hund efter ett flyende skadat klövvilt för avfångning. Schweisshunden har från födseln en naturlig fallenhet att rapportera (totverweisen) eller att skälla vid dött vilt (totverbellen). Hunden får absolut inte stanna vid det fallna viltet för att tugga eller äta av det utan att ge sig tillkänna.

Rasen är lättdresserad, samarbetsvillig och alltid angelägen om god kontakt med sin förare. Den bör bibringas en del dressyr såsom linförighet, inkallning och platsliggande som är viktiga för dess praktiska användning.

I Sverige används den bayerska viltspårhunden huvudsakligen som ren eftersökshund förd i lina på skadat klövvilt. Vissa individer används även som led-/bandhund på färskt vilt. Under senare år, då vildsvinsstammen ökat, kan hundar med tillräcklig skärpa brukas till jakt på detta viltslag.

Enkät 2003 (103 svar): Ändamålet till köp av rasen är eftersök (102) vilket också den praktiska användningen visar (96). Rasen används även för avfångning av vilt (27) som en slutlig aktion på eftersöket. Andra användningsområden är som band-/ledhund (24) eller som stötande, drivande hund (22). 93 st anser sig nöjda med rasen som eftersökshund och 6 st ej nöjda. På frågan om valet av ras motsvarar förväntningarna så blev svaret enligt följande: motsvarar ej 3 st, till viss del 7, motsvarar 56 och överträffar 34 st. 85 st kan tänka sig att köpa en ny schweisshund och 15 st skulle av olika skäl välja en annan ras.

Egenskaper man var nöjd med på rasen t.ex. lättlärd, arbetsvilliga, spårnoga och viltren på oskadade djur. Egenskaper man bl.a. ville förbättra: mindre veka, viltskärpa och dåd-

kraft, tuffare i jaktsituationer, bytesmedvetenheten, förföljandet och självständigheten (vill inte attackera), användbarheten som löshund och ställa vilt längre.

De egenskaper man är missnöjda med stämmer i många fall väl överens med vad hundägarna själva har nämnt vid direktkontakter.

PROVFORMER

De provformer som finns tillgängliga är SKKs viltspårprov i anlags- och öppenklass samt SvSHKs elitspårprov som infördes 980101 (rev. 020101). För avel krävs att hunden som lägst är viltspårchampion eller har närmast motsvarande merit i annat land. Något relevant funktionsprov finns i dagsläget inte för att testa rasens särpräglade egenskaper.

	Öppen klass					% 1:or	Anlagsklass		Elitklass			STAR totalt
	starter	1	2	3	0		starter	GK	starter	1:a	0:a	
2006	59	52	1	2	4	88,1	22	20	17	14	1	88
2005	85	74	6	2	3	87,1	32	28	12	8	1	129
2004	79	63	6	4	6	79,7	15	13	12	10		106
2003	74	51	10	7	6	68,9	32	28	14	11	1	120
2002	63	43	9	3	8	68,3	16	12	11	7		90

MÅL

- Att rasen i alla lägen skall fungera som den suveräna eftersökshund den är avsedd för.

STRATEGI

- ✓ Genom lämplig utbildning av förare, helst fler lokala arrangemang, öka möjligheten till rätt handhavande av rasen som en allsidig eftersökshund.
- ✓ Uppmana uppfödare att bistå valpköpare med råd om handhavande och inläring.
- ✓ Genom en standardiserad enkät få vetskap om hur rasen fungerar under praktiskt eftersök och att kontinuerlig uppföljning sker.
- ✓ Uppmana fler ägare att skicka in eftersöksrapporter.

EXTERIÖR

Bayersk viltspårhund tillhör grupp 6, Viltspårhundar med jaktprov (FCI-standard nr 217). Enligt rasstandardens skall rasen vara medelstor, inte alltför högbent, något överbyggd och lätt byggd. Kroppslängden skall något överstiga mankhöjden. Rasen skall vara mycket rörlig och muskulös. Mankhöjden är för hanhund 47-52 cm och för tik 44-48 cm. Pälsen skall vara tät och väl åtliggande och relativt grov, grövre och längre på buk, lår och svans. Färgen varierar från djupröd till rödgul eller rödgrå och ha inslag av mörka stickelhår. Nosparti och öron skall vara mörka.

Inom ISHV-länderna förespråkas Formbewertung för bedömning av typ och exteriör, vilket närmast kan jämföras med en exteriörbeskrivning, alltså en mer detaljerad genomgång och bedömning av hunden i förhållande till FCI-standardens. Formbewertung utförs tidigast vid 24 månaders ålder och endast en gång under dess liv. Ett poängsystem avgör om hunden bedöms vara vorzüglich, sehr gut, gut, genügend eller ungenügend. För avelsbruk krävs att hunden är minst gut till sehr gut.

Fr.o.m. 2006 finns kravet på obligatorisk mätning på utställning och skall i första hand pågå under två år. Det kan konstateras att samma hund kan variera avsevärt i höjd samt att hundar över eller under tillåten höjd (=allvarligt fel enligt standarden) premieras med ck/cert.

Under åren 1990-2006 har genomförts 1.145 tävlingstillfällen på utställning varvid har utdelats 914 (79,8%) 1:a pris med 526 ck/cert, 187 2:a pris, 29 3:e pris och 15 0:or.

1.050 domarkritiker under åren 1994-2006 har genomgått och de mest dominerande anmärkningarna är: tunna nosar och veka underkäkar, lösa armbågar, raka skuldror, dåligt utvecklade förbröst, öppna vinklar bak, hastrånga samt avsaknad av självförtroende och tillgänglighet. Anmärkningar förekommer ibland på alltför fina och tunna pälsar.

Rasen uppvisar dock i stort en sund och exteriört hög standard utan stora exteriöra överdrifter eller fel som påverkar dess funktion.

Med anledning av den smala avelsbasen kan inte alltför stor vikt läggas vid exteriöra detaljer. I första hand måste friska och funktionsdugliga hundar prioriteras i avelsarbetet.

MÅL

- Vidmakthålla en funktionell exteriör och tillåten storlek inom gällande rasstandard.
- Motverka exteriöra ytterligheter.

STRATEGI

- ✓ Ej avla på hundar under- eller överstigande tillåten mankhöjd som är ett allvarligt fel eller hundar med sådana fel som kan påverka funktionen.

I februari 2007